

Лекція 1. Політична психологія як наука.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Загальна характеристика політичної психології як наукового знання.
2. Методологія і теорія політичної психології.
3. Основний категоріально-термінологічний апарат політичної психології.

Політична психологія як наука про зв'язок політичних явищ та психологічних феноменів. Загальна характеристика політичної психології. Міждисциплінарний характер політичної психології. Місце та роль політичної психології в системі соціальних наук. Основні принципи політичної психології. Функції та завдання політичної психології.

Західна «політична психологія» і вітчизняна «психологія політики» як відносно самостійні поняття, які відображають різні трактування предмета політичної психології. Психологічні аспекти, фактори і складові політики як предмет політичної психології. Методологічна основа політичної психології. Сучасні інтерпретації предмета політичної психології. Основні об'єкти вивчення політичної психології. Основні поняття та категорії як логічний і методологічний апарат політичної психології.

Зміст базових категорій політичної психології: політико-психологічна реальність, політико-психологічні явища, політичний індивід, політико-психологічний простір, політична взаємодія.

Визначення і зміст таких понять, як політична свідомість та самосвідомість, колективне несвідоме, політична культура, політична психіка, політичне сприйняття, політичне мислення тощо.

Контрольні питання:

1. Міждисциплінарний характер політичної психології.
2. Місце та роль політичної психології в системі соціальних наук.
3. Методологічна основа політичної психології.
4. Аналіз політико-психологічних теорій.
5. Визначення поняття «політична психологія».

6. Головні функції та завдання політичної психології.
7. Предметне поле політичної психології.
8. Об'єкти політичної психології.
9. Основний категоріальний апарат політичної психології.
10. Структура сучасної політичної психології.

Лекція 2. Історія політичної психології: вітчизняний та зарубіжний досвід.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Політико-психологічні підходи зарубіжних дослідників.
2. Теоретики психоаналізу і дослідники феномену натовпу: різний погляд на політико-психологічну проблематику.
3. Розвиток політико-психологічних поглядів у вітчизняній політичній психології.

Політико-психологічні погляди давньокитайських мислителів (Гуань Чжун, Лао Цзи, Конфуція), давньогрецьких філософів (Демосфена, Платона і Аристотеля), видатних учених епох Відродження і Просвітництва (Н. Макіавеллі, Т. Гоббса, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Ш. Монтеск'є, Д. Юма, А. Токвіля та ін.).

Політико-психологічна проблематика в працях Н. Макіавеллі, М. Вебера, Е. Канетті. Розвиток двох напрямків політико-психологічних досліджень: дослідження феномену натовпу (Г. Тард, Ш. Сігеле та Г. Лебон) та психоаналіз (З. Фрейд, А. Адлер, Ч. Мерріам, Г. Лассуелл, К. Юнг, Е. Фромм, Т. Адорно, В. Рейх, Е. Еріксон).

Основні етапи становлення вітчизняної політичної психології: дореволюційний, радянський, сучасний. Характеристика етапів за науковим доробком в теоретичному, методологічному та прикладному аспектах.

Вітчизняна політична психологія: сучасний стан проблем. Три концептуальні підходи в сучасній українській політичній психології. Структура галузевої політичної психології в Україні: напрямки та

персоналії. Порівняльний аналіз російської та української сучасної політичної психології.

Контрольні питання:

1. Базові теоретичні підходи в історії закордонної та вітчизняної політичної психології.
2. Політико-психологічні погляди в період Давньої Греції і Давнього Китаю.
3. Політико-психологічні погляди в період епохи Відродження і Просвітництва.
4. Політична психологія в працях Н. Макіавеллі, Е. Канетті, М. Вебера.
5. Теоретики психоаналізу і дослідники феномену натовпу: різний погляд на політико-психологічну проблематику.
6. Особливості зародження політичної психології в дореволюційний період. Загальна характеристика.
7. Політико-психологічна проблематика за часи Радянського Союзу.
8. Проблеми формування політичної психології в сучасний період.
9. Основні етапи становлення вітчизняної політичної психології: дореволюційний, радянський, сучасний.
10. Особливості формування та становлення політичної психології в Росії.
11. Визначні теорії та концепції російських політичних психологів.
12. Порівняльний аналіз російської та української політичної психології.

Лекція 3. Психологія політичної особистості. ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Поняття політичного індивіда, його природа та основні типи.
2. Політична соціалізація індивідів.
3. Політична культура як синтез політичної свідомості, менталітету та поведінки.

Політичний індивід, його походження та природа. Політична людина як результат взаємодії з владою. Політичний індивід як політичний волонтер,

політичний критик, політичний редактор, політичний функціонер, коментатор, експерт, виборець і діючий політик. Політичний образ «Я», політична ідентифікація, політичний світогляд, політична культура, політичний досвід тощо як головні індикатори психології політичного індивіда.

Політична соціалізація: становлення особистості. Механізми політичної соціалізації на загальносоціальному, соціально-психологічному, індивідуально-психологічному рівнях. Вікові стадії політичної соціалізації, їх особливості (за Дж. Адельсоном). Проблеми політвиховання і політосвіти. Політична свідомість та політична поведінка як головні рушії політичної культури індивіда. Політична свідомість як психологічний феномен. Поняття, структура, специфіка політичної свідомості. Проблеми становлення і формування політичної свідомості.

Політична поведінка: поняття і структура. Форми політичної поведінки. Поняття політичної участі індивідів: політична активність, пасивність, відчуження. Основні мотиви політичної участі або неучасті громадян.

Психологічний порівняльний аналіз понять «національний менталітет», «ментальність», «національний характер», «національна свідомість», «національна ідентифікація». Характерні риси українського національного менталітету.

Контрольні питання:

1. Поняття політичного індивіда, його психологічна природа та основні типи.
2. Напрями вивчення особистості в політиці.
3. Визначення політичної соціалізації, її функції та завдання.
4. Теорії політичної соціалізації.
5. Вікові етапи становлення політичного індивіда, класифікації політичної соціалізації.
6. Поняття політичної свідомості, її психологічна структура і особливості.

7. Визначення політичної культури, її зміст, типи та характерні особливості.
8. Психологія політичної поведінки особистості.
9. Психологія національного менталітету.
10. Характерні риси українського менталітету.

Лекція 4. Психологія мас та масової свідомості.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Маса у політиці
2. Масові комунікації.
3. Психологічна природа масовидних політичних явищ.

Класичні дослідження масової психології в працях Г. Лебона, З. Фрейда, В. Райха, Е. Канетті, Х. Арендта, С. Московічі тощо. Психологічна природа масовидних політичних явищ. Диференціація масовидних психолого-політичних явищ. Психологічні характеристики сучасної масової свідомості. Психологія «масової» людини у тоталітарному суспільстві.

Контрольні питання:

1. Політична влада як головний об'єкт політичної психології.
2. Поняття про владу в соціальних науках, її види та основні прояви.
3. Соціально-психологічний аналіз політичної влади. Влада як психологічний феномен.
4. Специфіка особистісного сприйняття інститутів політичної влади.
5. Цінності, традиції та стереотипи сприйняття влади.
6. Потребнісно-мотиваційна природа влади.
7. Етимологічний та феноменологічний аспекти аналізу політичної еліти.
8. Психологічні теорії політичних еліт та основні підходи до їх вивчення.
9. Образ політичної еліти: психологічні характеристики.
10. Психологічний портрет сучасної політичної еліти.
11. Психологічні особливості масової свідомості.
12. Особливості масової свідомості в сучасній Україні.

13. Феномен політичного лідерства як особлива проблема політичної психології.

14. Психологічні типи лідерів: особистісні характеристики.

15. Класифікації мотивації поведінки політичних лідерів.

Лекція 5. Психологія влади та лідерства.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Влада та політична еліта як соціально-психологічні поняття.

2. Феномен політичного лідерства: психологічні теорії та типології.

3. Психологічний портрет політичного лідера.

Політична влада як головний об'єкт політичної психології. Поняття про владу в соціальних науках, її види та основні прояви. Соціально-психологічний аналіз політичної влади. Влада як психологічний феномен. Специфіка особистісного сприйняття інститутів політичної влади. Цінності, традиції та стереотипи сприйняття влади. Потребнісно-мотиваційна природа влади.

Етимологічний та феноменологічний аспекти аналізу політичної еліти. Психологічні теорії політичних еліт та основні підходи до їх вивчення. Психологічний портрет сучасної політичної еліти. Сучасний стан формування, розвитку та функціонування політичних еліт на пострадянському просторі. Регіональна політична еліта: роль і функції в сучасному суспільстві.

Феномен політичного лідерства як особлива проблема політичної психології. Основні теорії політичного лідерства. Загальні типології та типи лідерства. Політико-психологічні типології лідерства. Психологічні типи лідерів: особистісні характеристики. Класифікації мотивації поведінки політичних лідерів. Імідж політичного лідера: вихідні характеристики.

Контрольні питання:

16. Політична влада як головний об'єкт політичної психології.

17. Поняття про владу в соціальних науках, її види та основні прояви.

18. Соціально-психологічний аналіз політичної влади. Влада як психологічний феномен.
19. Специфіка особистісного сприйняття інститутів політичної влади.
20. Цінності, традиції та стереотипи сприйняття влади.
21. Потребнісно-мотиваційна природа влади.
22. Етимологічний та феноменологічний аспекти аналізу політичної еліти.
23. Психологічні теорії політичних еліт та основні підходи до їх вивчення.
24. Образ політичної еліти: психологічні характеристики.
25. Психологічний портрет сучасної політичної еліти.
26. Психологічні особливості масової свідомості.
27. Особливості масової свідомості в сучасній Україні.
28. Феномен політичного лідерства як особлива проблема політичної психології.
29. Психологічні типи лідерів: особистісні характеристики.
30. Класифікації мотивації поведінки політичних лідерів.

Лекція 6. Електоральна політична психологія. ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Основні напрямки в електоральній політичній психології.
2. Соціально-психологічні особливості електорату.
3. Загальна характеристика психологічних маніпуляцій у політиці.

Загальна характеристика електоральної політичної психології. Три основні напрямки досліджень: психологія виборців, психологія політичного вибору, психологія політичного іміджмейкерства, реклами та РК,-технологій.

Маніпулятивна природа влади. Основні психологічні механізми і види маніпулятивного впливу. Політичний маркетинг і політичні маніпуляції. Психологія політичної інформації.

Особливості політичної реклами і ПР. Основні стратегії проведення

виборчої кампанії. Роль міфів у політичних технологіях.

Поняття політичного іміджу. Психологічний захист від інформаційно-психологічного маніпулятивного впливу.

Контрольні питання:

1. Яка проблематика електоральної політичної психології?
2. Які критерії розділення електоральної політичної психології за трьома напрямками?
3. Дайте характеристику сучасним дослідженням за наступними напрямками: психологія виборців, психологія політичного вибору, психологія іміджмейкерства, реклами та PR-технологій.
4. Які існують типи електоральної поведінки?
5. Які існують основні психологічні механізми і види маніпулятивного впливу в політиці?
6. Які визначення іміджу відомі в психології? Поняття політичного іміджу.
7. Які політтехнології створення ефективного політичного іміджу?
8. Які особливості образу харизматичного лідера в студентській свідомості?

Лекція 7. Прикладні проблеми політичної психології.

ПЛАН-КОНСПЕКТ

1. Класифікація методів політичної психології.
2. Психолог у політиці.
3. Актуальні проблеми політичної психології в Україні та сучасному суспільстві.

Класифікації методів політичної психології, їх походження. Методи дослідження політичної психології особистості. Методи дослідження психології малих і великих груп. Методи дослідження політичної психології мас. Специфіка політико-психологічних досліджень індивідуальних і колективних суб'єктів.

Широта і багатоманітність прикладних можливостей політичної психології. Основні сфери прикладного використання політико-психологічного знання.

Актуальні проблеми політичної психології в Україні. Соціальне, наукове та навчальне значення політичної психології. Основні завдання вітчизняної політичної психології. Програма державної підтримки політичної психології в Україні.

Контрольні питання:

1. Які класифікації методів існують в політичній психології?
2. Проаналізуйте методи політичної психології за Д.В. Ольшанським.
3. Дайте характеристику методів політико-психологічного дослідження в контексті індивідуальних і колективних суб'єктів.
4. Які існують сфери прикладного використання політико-психологічного знання?
5. Визначте актуальні проблеми сучасної вітчизняної психології.
6. Які існують механізми державної підтримки політичної психології в Україні?
7. Які перспективи розвитку політичної психології в державі?